

**ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУДНОСТІ ТА ПІДВІДОМЧОСТІ В
ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ**

Нашенко Дар'я Романівна, студент магістратури навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Загорняк Н.Б.*

З виникненням господарських судів як самостійної ланки судової влади в Україні питання підсудності та розмежування підвідомчості набуло актуального значення.

На сьогодні в господарському процесуальному законодавстві відсутні чіткі визначення термінів «підвідомчість» та «підсудність». Арбітражне законодавство радянських часів використовувало лише один термін при законодавчому закріпленні двох інститутів процесуального права – підвідомчості та підсудності. Це був термін «підвідомчість». Сьогодні таку позицію підтримують деякі вітчизняні законодавці [1], проте більшість науковців визнають існування двох окремих інститутів процесуального права – підвідомчості та підсудності [2]. Необхідність чіткого визначення та розмежування термінів визнає Вищий господарський суд України, який у постанові «Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам України» від 24.10.2011 р. № 10 зазначив, що Господарським судам України у вирішенні питань, пов'язаних із прийняттям позовних заяв, слід розрізняти поняття підвідомчості та підсудності справ. Підвідомчість – це визначена законом сукупність повноважень господарських судів щодо розгляду справ, віднесених до її компетенції. Підсудністю називається розмежування компетенції стосовно розгляду справ між окремими господарськими судами.

Аналіз чинного законодавства свідчить, що Цивільний процесуальний кодекс України використовує термін «цивільна юрисдикція», «компетенція» та «підсудність»; Кодекс адміністративного судочинства України – «юрисдикція», «підсудність», «компетенція», а Господарський процесуальний кодекс в свою чергу апелює поняттями «підвідомчість» та «підсудність». Що стосується проектів ГПК України, то в проекті від 06.03.2008 р. № 2178 використовує терміни «підсудність», «підвідомчість», «компетенція» та «юрисдикція», а в проекті від 16.07.2008 р. № 2777 – лише термін «підсудність». Отже, можна помітити певну неузгодженість термінів, які існують нині в законодавстві. Така ситуація призводить до неправильного розуміння цих інститутів, їх завдань, цілей і певних ускладнень у правозастосуванні юристами та суддями [3].

Як вже зазначалося, підсудність – це розмежування компетенції стосовно розгляду справ між окремими господарськими судами. Господарський процесуальний кодекс визначає, які справи підсудні місцевим господарським судам, територіальну та виключну підсудність.

Але, якщо з визначенням підсудності все зрозуміло, то при визначенні підвідомчості виникає багато спірних питань. Як свідчить практика господарських судів, мають місце випадки, коли під час розгляду справи, де сторонами є тільки юридичні особи, виникає притягати до участі в справі громадянина, який не є суб'єктом підприємницької діяльності. Виникає питання, який суд повинен продовжити розгляд цієї справи надалі. Прямої відповіді в Господарському процесуальному кодексі України на це питання не має. Не міститься таких норм і в Цивільному процесуальному кодексі України.

У законодавстві країн СНД, наприклад у Цивільному процесуальному кодексі Білорусії є норма, яка передбачає, що при пред'явленні декількох пов'язаних між собою вимог з яких одні підвідомчі загальному суду, а решта – іншому суду чи іншому державному органу або організації, всі вимоги підлягають розгляду в загальному суді, якщо інше не передбачено актами законодавства. Таким чином – можна зробити висновок, що таку справу

повинен вирішити до кінця суд, який порушив провадження у справі з дотриманням правил підвідомчості.

Заслуговую на увагу досвід німецьких судів, коли виникають труднощі у визначенні підвідомчості справ різним судам «Для того, щоб громадянин, який подає позов, не залишився без підтримки, якщо суд в який він звернувся, виявився неспроможним, конституція встановлює, що судовий розгляд справи існує в будь-якому випадку, це означає, що суди не мають права ухилитися від своїх обов'язків проголошуючи себе неспроможними в професійному чи територіальному відношенні та направляти справу в інший суд. У такому випадку автоматично стає спроможним інший суд, який не може в свою чергу направити справу далі, як і у випадку, якщо він дійсно неспроможний» [4].

Таким чином, подальше підвищення ролі суду, суддів, усієї системи українського правосуддя потребує синхронізації й єдності чинного господарського процесуального законодавства. Проведений аналіз свідчить про необхідність проведення досліджень із питань визначення ознак та цілей підсудності, підстав визначення підвідомчості. Необхідно розробити та законодавчо закріпити поняття «підвідомчість спорів» та «підсудність спорів», що дозволить уникнути численних помилок як з боку суду, так і юристів-практиків, зробіть процесуальне законодавство більш зрозумілим і доступним.

Список використаних джерел:

1. Тищенко П.М. Проблеми судової підвідомченості. Х., 2003. – 37 с.
2. Прутика М. Д., Тітов М. І., Шербина В. С. Арбітражний процес. Х., 2001. – Ч. 2. – 432 с.
3. Щодо використання термінів «підвідомчість», «компетенція», «юрисдикція» та «підсудність спорів» у господарському процесуальному законодавстві / Н. Петренко / Підприємництво, господарства і право. – 2012. – № 5 – с. 70-72.
4. Проблеми, що виникають у процесі визначення підвідомчості справ за участю сільськогосподарських підприємств / О.Гласова / Підприємництво, господарства і право. – 2004. – № 8 – с. 21-24

ПРОБЛЕМИ УКЛАДАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ У СПРОЩЕНИЙ СПОСІБ

Серета Анна Петрівна, студент магістратури навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Загорняк Н.Б.*

Одним із найважливіших регуляторів господарських правовідносин є господарський договір, укладання якого тягне за собою відповідні правові наслідки. Сучасний стрімкий розвиток технологій надає можливість суб'єктам господарювання укладати договори різними способами – шляхом листування, телеграммами, факсограмами тощо. Проте наразі є проблема законодавчого регулювання укладання договорів у такий спосіб.

Загальний порядок укладення господарського договору визначений у ст. 181 Господарського кодексу України [1]. Дана стаття також закріплює можливість укладення господарського договору у спрощений спосіб, який дістав поширення у діяльності суб'єктів господарювання, бо є досить зручним та заощаджує час. Проте, вивчення чинного законодавства та практики його застосування свідчить про наявність проблем, які пов'язані з укладанням господарських договорів у спрощений спосіб.

Питання укладення господарських договорів досліджували такі вчені-юристи як М.І. Брагінський, О.А. Беляневич, С.М. Бервено, С.О. Теньков та інші, але наразі наукових надбань щодо укладання господарських договорів у спрощений спосіб недостатньо.

Згідно зі ст.181 Господарського кодексу України укладення господарських договорів у спрощений спосіб можливо шляхом:

– обміну сторонами декількома документами (листи, факсограми, телеграммами, телефонограмами);

– підтвердження прийняття до виконання замовлень.

Проте Господарський кодекс України не закріплює умов, які мають бути дотримані, щоб господарський договір вважався укладеним у письмовій формі. Виходячи з положень ст. 207 Господарського кодексу України, суть письмової форми договору зводиться до фіксації домовленостей сторін на певному матеріальному носії (документі). При цьому, якщо договір